

Karierna orientacija

Vpis v srednje šole v šolskem letu 2023/24

mag. Eva Žiberna, univ. dipl. psih., šolska svetovalna služba

Osnovna šola Jurija Dalmatina
Krško

Kariera nekoč in danes

„Današnji otrok ali mladostnik lahko pričakuje, da bo v času svojega življenja zamenjal vsaj 7 različnih delovnih mest – 5 od teh jih zaenkrat še ne obstaja.“

Esteban Bullrich, bivši argentinski minister za šolstvo

Trg dela

„Dejstvo je, da smo v času, ki s seboj prinaša vse večjo digitalizacijo, avtomatizacijo in robotizacijo, zato se zahtevane kompetence delavcev spreminjajo.“

Karierna orientacija

„KO se nanaša na sistematično in dosledno razvijanje kompetenc spoznavanja samega sebe, iskanja informacij za informirano odločanje, izbire poklicne poti in načrtovanja ter vodenja kariere.“

Spoznavanje sebe

(s samoopazovanjem,
preizkušanjem in interakcijo
z drugimi ljudmi si skušamo
odgovoriti na vprašanja,
povezana z nami)

- Kakšne so moje **VREDNOTE** (kaj mi je pomembno, kaj me vodi, kaj mi daje smisel ...)?
- Kaj so moja **ZANIMANJA IN INTERESI** (kaj me veseli, v čem uživam, kaj počnem, ko se ne zavedam minevanja časa, kaj mi nariše nasmeh na obraz in prižge iskrice v očeh ...)?
- Kakšne so moje **OSEBNOSTNE LASTNOSTI** (ali sem raje sam ali v družbi, sem načrtovalec ali se raje prepustim toku, ali odločitve sprejemam na podlagi občutkov ali misli in dejstev ...)?
- Kakšna je moja **ŽIVLJENJSKA VIZIJA** (kakšni so moji kratkoročni in dolgoročni cilji, kje se vidim čez 5, 10, 15 let ...)?
- Katere so moje **MOČI** (sposobnosti, spretnosti, talenti - v čem sem dober, kaj mi gre) in katere so moje **SIBKOSTI** (zdravstvene in druge omejitve, kaj lahko še izboljšam in kako ...)?

Informiranje

(se nanaša na raziskovanje in pridobivanje informacij o sebi, drugih in svetu)

- Po kateri delovni sili je več povpraševanja (deficitarni in suficitarni poklici)? Kakšni so trendi razvoja in gibanja trga dela?
- Katere so zahtevane kompetence za opravljanje določenega poklica?
- Kakšne so moje prednosti na trgu dela? Kaj in kako lahko še izboljšam?
- Kdo mi lahko pomaga na poti iskanja poklica oz. pri razvijanju kompetenc?
- **Katere srednje šole in kakšni izobraževalni programi so mi na voljo? Kakšni so pogoji oz. kriteriji za vpis?**
- Kje vse lahko poiščem informacije, ki me zanimajo (splet, tv oddaje, karierni sejmi, informativni dnevi, dnevi odprtih vrat, šolska svetovalna služba, prostovoljstvo, počitniško delo ...)?
- ...

Načrtovanje

(s postavljanjem ciljev opredelimo, kaj natančno želimo doseči in kdaj bomo to dosegli. Z razdelitvijo cilja na manjše korake pa opredelimo tudi, kako bomo do cilja prišli in kdo nam bo lahko pri tem pomagal)

- Kaj so moji cilji, kaj si želim v življenju doseči?
- Kakšni so koraki do tja?
- Kaj vse potrebujem za dosego tega cilja?
- Ali je moj cilj realen?
- K čemu se lahko zavežem? Pri čem lahko vztrajam?
- Kdo in kaj mi lahko pomaga pri uresničevanju ciljev?
- ...

Razpis za vpis v SŠ v šolskem letu 2023/24

- Razpis je že objavljen na straneh Ministrstva za vzgojo in izobraževanje.
- **Preglejte:**
- Priloga I: Razpis za vpis v programe nižjega, srednjega poklicnega in srednjega strokovnega izobraževanja ter gimnazij
- Priloga II: Razpis za vpis v programe poklicno-tehniškega izobraževanja
- Priloga III: Razpis za vpis v poklicne tečaje
- Priloga IV: Razpis za vpis v Maturitetni tečaj
- Priloga V: Razpis izbirnih predmetov splošne mature
- Priloga VI: Razpis za sprejem učencev in dijakov v dijaške domove
- Merila za izbiro kandidatov v primeru omejitve vpisa v programe srednjega poklicnega izobraževanja, srednjega strokovnega in tehniškega izobraževanja ter gimnazij
- Tabela za izračun točk, pridobljenih v skladu z objavljenimi Merili za izbiro kandidatov v primeru omejitve vpisa v programe srednjega poklicnega izobraževanja, srednjega strokovnega in tehniškega izobraževanja ter gimnazij
- Rokovnik za prijavo kandidatov in izvedbo vpisa v 1. letnik programov nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja, srednjega strokovnega izobraževanja ter gimnazij za šolsko leto 2023/2024
- **Povezava do razpisa tudi na spletni strani naše šole.**

Vrste programov

- Programi **nižjega poklicnega izobraževanja (NPI)**
- Programi **srednjega poklicnega izobraževanja (SPI)**
- Programi **srednjega strokovnega oz. tehniškega izobraževanja (SSTI)**
- **Gimnazije**

Programi nižjega poklicnega izobraževanja (NPI)

- Trajajo **dve leti**;
- izobraževanje se zaključi z **zaključnim izpitom**;
- **nadaljuje** lahko v **SPI** ali v **SSTI**.

Vpiše se lahko:

- kdor je zaključil **osnovno šolo s prilagojenim programom z nižjim izobrazbenim standardom**
- ali
- kdor je zaključil **osnovnošolsko obveznost (9 let)** in uspešno končal **najmanj sedmi razred** osnovne šole.

Primeri poklicev v nižjem poklicnem izobraževanju: pomočnik v biotehnikih in oskrbi; pomočnik v tehnologiji gradnje; pomočnik v tehnoloških procesih; obdelovalec lesa.

Programi srednjega poklicnega izobraževanja (SPI)

- Trajajo **tri leta**;
- izobraževanje se zaključi z **zaključnim izpitom**;
- **nadaljuje** lahko v programu srednjega poklicno-tehniškega izobraževanja (PTI = +2) ali se vpiše v **maturitetni tečaj**.

Vpiše se lahko:

- kdor je **uspešno zaključil osnovno šolo**
- ali
- kdor je **uspešno zaključil nižje poklicno izobraževanje**
- Ponekod je potrebno izpolnjevati **druge pogoje za vpis** (npr. psihofizična sposobnost - rudarstvo)!

O posebnostih posameznih programov bodo učenci seznanjeni na šoli, na katero se bodo prijavi oz. vpisali.

Vajeniška oblika SPI

- Določeni programi na nekaterih šolah se izvajajo tudi v **vajeniški obliki (*)**:
- STROJNI MEHANIČAR: Šolski center Krško – Sevnica...
- MIZAR: ŠC Novo mesto...
- OBLIKOVALEC KOVIN – ORODJAR: ŠC Novo mesto...
- GASTRONOMSKE IN HOTELSKE STORITVE: Izola, Radenci
- KAMNOSEK: Srednja gradbena šola Ljubljana
- STEKLAR: Rogaška Slatina
- PAPIRNIČAR: Ljubljana
- SLIKOPLESKAR – ČRKOSLIKAR: Kranj, Maribor
- ZIDAR: ŠC Novo mesto...
- ELEKTRIKAR: Kranj, Velenje
- KLEPAR – KROVEC: Ptuj, Ljubljana
- AVTOSERVISER, AVTOKAROSERIST – ŠC Novo mesto...
- MEHATRONIK OPERATER – ŠC Novo mesto...

Vajeniška oblika SPI

- program se bo izvajal **v šolski in vajeniški obliki** (obe obliki enakovredni, enaka izobrazba, enake možnosti za nadaljevanje),
- polovica programa se izvede kot **praktično usposabljanje pri delodajalcu** (okvirno 56 tednov v treh letih),
- **prednost vajeniške oblike**: zgodnejši stik z delodajalcem, več praktičnih izkušenj, večja možnost za zaposlitev,
- kandidati z vajeniško pogodbo imajo prednost pri izbirnem postopku oz. so **iz izbirnega postopka izvzeti**.

- Pozor pri izpolnjevanju prijavnice! (pripis vajeniška oblika)

Delodajalce, pri katerih so na voljo vajeniška učna mesta, lahko kandidati najdejo na spletni strani Ministrstva za vzgojo in izobraževanje pod rubriko Vpis v srednje šole in naslovom Učna mesta.

Programi srednjega strokovnega oz. tehniškega izobraževanja (SSTI)

- Trajajo **4 leta**;
- izobraževanje se zaključi s **poklicno maturo**;
- nadaljuje lahko v **višjih ali visokih strokovnih šolah**, z opravljenim **izpitom iz enega od predmetov splošne mature** pa tudi v **posameznih programih za pridobitev univerzitetne izobrazbe** (več informacij na posameznih fakultetah oz v razpisu za vpis na fakultete).

Vpiše se lahko:

- kdor je **uspešno zaključil osnovno šolo**
- ali
- kdor je **uspešno zaključil nižje poklicno izobraževanje**.
- Izpolnjevanje **drugih pogojev za vpis v posameznih programih** (npr. **psihofizične sposobnosti**: geotehnik v rudarstvu; **posebna nadarjenost oz. spretnost**: zobotehnik oz. tehnik zobne protetike, fotografski tehnik, tehnik oblikovanja).

Gimnazijski programi

- Traja **4 leta**;
- zaključí se s **splošno maturo**;
- omogoča **pripravo za univerzitetni študij**.

Vpiše se lahko:

- kdor je **uspešno zaključil osnovno šolo**;
- **posebni pogoji za vpis v umetniško gimnazijo in gimnazijo s športnim oddelkom!**

Vrste gimnazij

- **Gimnazija** (in posebej **gimnazija s športnim oddelkom (š)** - *tudi v Brežicah*): zagotavlja široko splošno izobrazbo, gimnazija (š) je različica splošne s poudarkom na usklajevanju športnih in šolskih obveznosti, več je tudi ur športa.
- **Klasična gimnazija**: različica splošne z obvezno latinščino in večjim poudarkom na humanističnih predmetih.
- **Tehniška gimnazija**: obsega tudi strokovne predmete z različnih področij tehnike, ki jih dijak lahko izbere tudi za splošno maturo.
- **Ekonomska gimnazija**: omogoča poglobljanje znanja na ekonomskem področju.
- **Umetniška gimnazija** (glasbena, plesna, dramsko-gledališka, likovna smer)

Posebni pogoji za vpis v gimnazije

- **Psihofizična sposobnost** je posebni pogoj za umetniško gimnazijo glasbena ter plesna smer in gimnazijo športni oddelek. Preverja jo pooblaščen zdravnik ali zdravnik specialist medicine dela in športa.
- **Posebna nadarjenost oz. spretnost** je posebni pogoj za umetniško gimnazijo likovne, glasbene in plesne smeri. Potrdilo o opravljenem preizkusu izda šola, kjer ga kandidat opravlja.
- **Športni dosežki** so posebni pogoj za vpis v športni oddelek programov Gimnazija in Ekonomska gimnazija (status A; status B; status C - izdelana so merila, po katerih nacionalne panožne zveze določijo status posameznemu športniku).

Za lažjo orientacijo...

- **Dijak srednje poklicne šole:** je zelo konkreten, praktičen, ročno spreten, zanimajo ga praktične stvari, konkretni rezultati in določena področja. Šola ga ne zanima preveč, čeprav je učno lahko zelo uspešen. V življenju ima konkretne cilje in je poklicno precej profiliran.
- **Dijak srednje strokovne šole:** zanimajo ga stvari iz ožjega področja, je konkreten, praktičen, pogloblja se v stvari, kjer vidi rezultate svojega dela. Učno je uspešen in ima dobre učne navade, poklicno je vsaj delno profiliran.
- **Gimnazijec:** ima veliko različnih interesov, je radoveden in vedoželjen. Rad se pogloblja v različne stvari, abstraktno razmišlja in ni zadovoljen s površnimi informacijami. Ima dobre učne navade in dobre učne dosežke. Poklicno je lahko profiliran ali pa tudi ne.

INFORMATIVNI DNEVI ZA SŠ IN DIJAŠKE DOMOVE

- V petek, **17. februarja 2023**, ob 9. in 15. uri (šole prost dan za devetošolce!)
- V soboto **18. februarja 2023**, ob 9. uri.

PRIJAVA ZA VPIS

- Vsak odda **SAMO ENO izpolnjeno prijavnico!** (*Izjema vzporeden vpis v program Umetniška gimnazija, glasbena in plesna smer.*)
- Zadnji dan za prijavo je **3. APRIL 2023.**
- **Prijavnico** učenci **DOBIJO v osnovni šoli.**
- **Učenci ustrezno izpolnjeno in podpisano prijavnico prinesejo in oddajo v osnovni šoli!**

- **Dokazila** za Gimnazijo (š) in Ekonomsko gimnazijo (š) je potrebno oddati **do 2. marca 2023.** (Potrdilo nacionalne panožne športne zveze, ki vsebuje izjavo trenerja o sodelovanju, in podatke o doseženih športnih rezultatih v zadnjih dveh letih ter zdravniško potrdilo).

Prijava za opravljanje preizkusov nadarjenosti oz. spretnosti

- **Rok za prijavo: do 2. marca 2023** na šolo, kamor se učenec želi vpisati.
- Obrazec za prijavo lahko dobijo učenci na osnovni šoli ali na spletni strani Ministrstva.
- Prijavo naj oddajo tudi učenci, ki razmišljajo, da bi morda prenesli prijavo oz. izbrali tak program v 2. krogu.
- **Preizkusi** bodo potekali **med 10. in 20. marcem** na šolah, kjer je to potrebno. (Rezultati veljajo le na šoli, kjer je učenec opravljal preizkus, lahko ga pa opravlja na več šolah)

Drugi pomembni datumi

- **7. april 2023 do 16. ure:** javna objava številčnega stanja prijav za vpis v srednje šole (objava na internetu www.mizs.gov.si)
- **24. april 2023 do 14. ure :** do tega datuma imate možnost morebitnih prenosov prijav za vpis v srednje šole
- **4. maj 2023:** NPZ iz slovenščine ali italijanščine ali madžarščine
- **8. maj 2023:** NPZ iz matematike
- **10. maj 2023:** NPZ iz tretjega predmeta (angleščina)
- **24. maj 2023:** obveščanje osnovnih in srednjih šol o omejitvah in spremembah obsega razpisanih mest, javna objava omejitev vpisa (www.mizs.gov.si)
- **29. maj 2023:** obveščanje prijavljenih kandidatov o omejitvah vpisa s strani srednjih šol, kjer imajo oddano prijavnico
- **31. maj 2023:** seznanitev učencev z dosežki NPZ v 9. razredu

Drugi pomembni datumi

- **31. maj do 2. junija 2023:** uveljavljanje pravice vpogleda v učenčeve ovrednotene pisne naloge NPZ, vpogled se opravi na šoli
- **15. junij 2023:** razdelitev zaključnih spričeval in obvestil o dosežkih NPZ učencem 9. razreda
- **16. do 21. junij 2023 do 14. ure:** vpis oziroma izvedba 1. kroga izbirnega postopka
- **21. junij 2023 do 15. ure:** objava rezultatov prvega kroga izbirnega postopka in seznanitev kandidatov, ki v 1. krogu niso bili uspešni z možnostmi v 2. krogu
- **21. junij 2023 do 16. ure:** objava spodnjih mej 1. kroga izbirnega postopka na internetu (www.mizs.gov.si)
- **23. junija 2023 do 15. ure:** rok za prijavo kandidatov za 2. krog izbirnega postopka
- **29. junij 2023 do 15. ure:** objava rezultatov 2. kroga izbirnega postopka
- **30. junij 2023 do 14. ure:** vpis kandidatov, ki so bili uspešni v 2. krogu izbirnega postopka
- **3. julij 2023 do 15. ure:** objava še prostih mest za vpis (www.mizs.gov.si)
- **31. avgust 2023:** vpis na srednjih šolah, kjer imajo še prosta mesta

Merila za izbiro kandidatov na SŠ z omejitvijo vpisa

- zaključne **ocene obveznih predmetov iz 7., 8. in 9. razreda** OŠ (največ 175 točk).
- Če se v 1. oz. 2. krogu na spodnji meji razvrsti več kandidatov z istim številom točk, se izbira med njimi opravi **na podlagi točk, doseženih na nacionalnih preizkusih znanja iz slovenščine in matematike.**
- Če je še vedno več kandidatov z istim številom točk se izbira med njimi opravi na podlagi **dodatnih točk, doseženih po merilih, ki jih določi srednja šola.**

Štipendije

Štipendije za dijake in študente pri Javnem štipendijskem, razvojnem, invalidskem in preživninskem skladu RS:

- Zoisove štipendije (izjemen dosežek + ustrezna povprečna ocena v 9.r),
- Štipendije za deficitarne poklice,
- štipendije Ad futura za mednarodno mobilnost,
- štipendije za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Druge štipendije:

- državne štipendije (vloga na CSD),
- kadrovske štipendije,
- občinske in regionalne štipendije,
- štipendije iz različnih zasebnih virov (fundacije in druge ustanove).

Več informacij na spleti strani Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Seznam deficitarnih poklicev za leto 2023 je dostopen na spletu.

Učenci in dijaki s posebnimi potrebami v SŠ

- Glede na vrsto in stopnjo primanjkljaja, ovire oz. motnje se lahko prilagodi organizacija, način preverjanja in ocenjevanja znanja, napredovanje, časovna razporeditev pouka ter zagotovi DSP.

(DSP v obliki učne pomoči se lahko izvaja le v programih NPI in SPI, v primeru dolgotrajne bolezni, zaradi katere je dijak odsoten najmanj 2m, pa tudi v drugih programi SŠ izobraževanja)

- Na ZRSŠ je čimprej potrebno vložiti **zahtevo za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami!**

(ponovno je zahtevo potrebno vložiti tudi za učence, ki že imajo odločbo o usmeritvi, saj gre za spremembo ravni izobraževanja)

- V zvezi s sprožitvijo postopka usmerjanja **se obrnite na šolsko svetovalno službo (Eva Žiberna – eva.ziberna@oskrsko.si ali Petra Gajski – petra.gajski@oskrsko.si)!**

Uporabna gradiva

- Spletne strani ministrstev
- Razpis za vpis za šolsko leto 2023/24
- Zavod za zaposlovanje
- Karierni center Brežice
- Zavod RS za šolstvo
- Novi pristopi pri delu z mladimi na področju KO - priročnik
- Spletna stran www.mojaizbira.si

Vprašanja,
komentarji,
izkušnje,
predlogi, ...

Za konec ...

- **Starši** ste prvi, ki boste otroku stali ob strani, ko se bo določal za svojo poklicno pot!
- Dobro **sodelovanje s šolo** bo zagotovo pripomoglo k temu, da bo izbira poklicne poti dobro premišljena in pravilna!
- **Odločitev** za poklic pa **naj bo** po tehtnem premisleku **otrokova!**

Hvala za vašo pozornost.

Osnovna šola Jurija Dalmatina
Krško

Predstavitve SŠ

- **Strokovno izobraževalni center Brežice (SLJ1)**
- **Šolski center Krško – Sevnica (SLJ2)**
- **Gimnazija Brežice (plesna dvorana)**